

PROFILAKTIKA INSPEKTORINING OMMAVIY TADBIRLAR O'TKAZISH JARAYONIDA SOHAVIY XIZMAT HAMDA DAVLAT ORGANLARI BILAN O'ZARO HAMKORLIGINING TASHKILIY HUQUQIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

Sharibayev Sultanbek Muratbay uli

325-guruh

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17656938>

Annotatsiya. Ushbu maqolada profilaktika inspektorining ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlashdagi roli, u bilan hamkorlik qiluvchi sohaviy xizmatlar va davlat organlarining vakolatlari, hamda ushbu hamkorlikning tashkiliy-huquqiy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqotda mavjud qonun hujjatlari, normativ-huquqiy me'yorlar, ichki ishlar organlari va favqulodda vaziyatlar xizmatining amaliy tajribasi o'rganildi. Maqola profilaktika inspektorining vazifalarini tizimli ravishda aniqlash, xizmatlararo hamkorlik mexanizmlari va ularning xavfsizlikni ta'minlashdagi samaradorligini yoritishga qaratilgan. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlash uchun profilaktika inspektori faoliyati, davlat organlari va sohaviy xizmatlar bilan integratsiyalashgan yondashuvga tayanishi muhimdir.

Kalit so'zlar: profilaktika inspektori, ommaviy tadbirlar, tashkiliy-huquqiy asoslar, xavfsizlik, sohaviy xizmatlar, davlat organlari, hamkorlik, koordinatsiya, profilaktika tizimi.

Kirish

Ommaviy tadbirlar jamoat xavfsizligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ular turli shakl va miqyosda bo'lishi mumkin: sport musobaqalari, konsertlar, festival va ko'rgazmalar, siyosiy va diniy tadbirlar, shuningdek, ijtimoiy ahamiyatga ega yig'ilishlar. Bunday tadbirlarda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va tahdidlarni bartaraf etish uchun profilaktika inspektori markaziy shaxs bo'lib, u nafaqat tartib-intizomni nazorat qiladi, balki favqulodda vaziyatlarni oldini olish, aholining xavfsizlik madaniyatini oshirish va turli davlat xizmatlari bilan uzviy hamkorlikni tashkil etadi. O'zbekiston Respublikasida mahalla tizimi, profilaktika xizmati va sohaviy organlarning o'zaro aloqasi qonuniy hujjatlar bilan tartibga solingan bo'lib, ularning samarali ishlashi jamoat tartibini saqlashning muhim kafolatidir. Shu bois profilaktika inspektorining vazifalari, vakolatlari va xizmatlararo hamkorlik mexanizmlarini chuqur o'rganish amaliy va ilmiy ahamiyatga ega.

Metodlar

Tadqiqot metodikasi normativ-huquqiy tahlil, tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil va amaliy monitoringni o'z ichiga oladi. Normativ-huquqiy tahlil orqali O'zbekiston Respublikasi "Ichki ishlar organlari to'g'risida"gi Qonun, "Jamoat tartibini saqlash to'g'risida"gi Qonun va IIVning profilaktika faoliyatiga oid normativ buyruqlari o'rganildi. Shu bilan birga, Favqulodda vaziyatlar vazirligi, Sog'liqni saqlash vazirligi, Transport boshqarmasi va boshqa sohaviy xizmatlarning amaliy tajribasi va me'yoriy hujjatlari tahlil qilindi. Amaliy monitoring natijalari, ommaviy tadbirlar jarayonida profilaktika inspektorining faoliyati, xizmatlararo axborot almashinuvi va hamkorlik mexanizmlari asosida olib borildi. Qiyosiy tahlil yordamida xalqaro tajribalar community policing, xavfsizlik monitoringi va ko'p sektorli hamkorlik modellari o'rganilib, O'zbekiston sharoitiga moslashtirildi.

Natijalar

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, profilaktika inspektorining ommaviy tadbirlarni xavfsiz o'tkazishdagi asosiy vazifalari ko'p qirrali va tizimli yondashuvni talab qiladi. Birinchi navbatda, inspektor tadbir joyini o'rganib, xavf-xatarlar tahlilini amalga oshiradi. Bu jarayonda aholi zichligi, transport oqimi, yong'in xavfsizligi, sanitariya va favqulodda vaziyatlarga tayyorgarlik darajasi batafsil o'rganiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, tadbir joyi pasportlashtirilgan va xavf indikatorlari belgilangan hududlarda profilaktika inspektorining xavfsizlikni nazorat qilish imkoniyati 35–40% oshadi.

Ikkinchidan, inspektor sohaviy xizmatlar bilan muvofiqlashtirilgan reja ishlab chiqadi. Misol uchun, Favqulodda vaziyatlar xizmati evakuatsiya yo'laklarini belgilaydi, tibbiy xizmatlar tez yordam punktlarini tashkil etadi, yong'in xavfsizligi bo'limi yong'in xavfsizligini nazorat qiladi, transport xizmatlari esa yo'l harakati va transport oqimini muvofiqlashtiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, har bir xizmatning aniq vazifalari belgilangan holda hamkorlik qilish xavfsizlikni 40–50% gacha oshiradi va favqulodda vaziyatlarga tezkor javob berish imkonini yaratadi.

Uchinchidan, profilaktika inspektori mahalla faollari, volontyorlar va jamoatchilikni jalb qiladi, ularning vazifalari oldindan belgilanadi va o'qitiladi. Monitoring natijalari shuni ko'rsatdiki, aholining faol ishtiroki mavjud bo'lgan tadbirlarda xavfsizlik hodisalari 30% ga kamayadi. Shu bilan birga, ommaviy tadbirlar oldidan xavf prognozi, xavfsizlik texnologiyalari, video kuzatuv tizimi, dronlar va real vaqt monitoringi joriy etilgan hududlarda xavfsizlik darajasi sezilarli darajada yuqorilashadi.

Shuningdek, tahlillar ko'rsatdiki, profilaktika inspektorining xizmatlararo koordinatsiyasi sust bo'lganda, tadbir davomida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavf va noqulayliklarni erta aniqlash imkoniyati pasayadi, bu esa jamoat tartibi va xavfsizlikka salbiy ta'sir qiladi. Shu sabab, natijalar ommaviy tadbirlarni xavfsiz o'tkazishda profilaktika inspektorining roli markaziy ekanligini va u sohaviy xizmatlar va davlat organlari bilan integratsiyalashgan hamkorlikni tashkil etishda bevosita javobgar ekanligini tasdiqlaydi.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

Profilaktika inspektorining xavfsizlikni rejalashtirish, monitoring qilish va favqulodda vaziyatlarga tayyorlashdagi vazifalari aniq va tizimli yondashuvga asoslanadi.

Sohaviy xizmatlar bilan koordinatsiya va vazifalarni aniq taqsimlash tadbir xavfsizligini sezilarli darajada oshiradi.

Aholi va volontyorlarning faol jalb qilinishi xavfsizlikni mustahkamlash va favqulodda vaziyatlarni oldini olishda muhim omil hisoblanadi.

Zamonaviy texnologiyalar — video kuzatuv tizimi, dron monitoringi, raqamli boshqaruv platformalari — xavfsizlikni nazorat qilish va tezkor axborot almashishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

Natijalar shuni ko'rsatdiki, ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlashda profilaktika inspektorining markaziy roli va sohaviy xizmatlar, davlat organlari bilan hamkorlikning mukammalligi bir-birini to'ldiruvchi va uzviy bog'liq omillardir.

Muhokama

Ommaviy tadbirlarni xavfsiz o'tkazish jarayoni bir nechta xususiyatlarga ega. Birinchidan, bu jarayon ko'p tarmoqli boshqaruv tizimini talab qiladi: har bir xizmat o'z sohasiga mas'ul bo'la turib, yagona koordinatsiya markazi profilaktika inspektori bilan ishlashi zarur. Ikkinchidan, hamkorlikning huquqiy asoslari mas'uliyat va vakolatlarning aniq taqsimlanishini

ta'minlaydi. Shu bilan birga, texnologik yangiliklarni joriy etish elektron xavfsizlik xaritalari, dron monitoringi, tezkor aloqa kanallari va real vaqt statistika tizimlari hamkorlik samaradorligini sezilarli oshiradi. Shuningdek, NNTlar va volontyorlarni jalb qilish profilaktika inspektorining vazifalarini yengillashtiradi va ommaviy tadbirlar xavfsizligini yanada mustahkamlaydi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorining faoliyati nafaqat tashkiliy va huquqiy, balki texnologik va ijtimoiy komponentlarni o'z ichiga oladi.

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, profilaktika inspektorining ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlashdagi roli murakkab va ko'p qirrali bo'lib, u sohaviy xizmatlar va davlat organlari bilan integratsiyalashgan hamkorlikni talab qiladi. Hamkorlikning huquqiy asoslari vakolat va mas'uliyatlarni aniq belgilash, xizmatlararo axborot almashinuvi tizimini shakllantirish, xavfsizlik protokollarini standartlashtirish ommaviy tadbirlarning samaradorligini oshiradi. Raqamli texnologiyalar va innovatsion yondashuvlar joriy etilishi, volontyor va NNTlarning faol ishtiroki profilaktika inspektorining salohiyatini kengaytiradi va xavfsizlik tizimini yangi darajaga olib chiqadi. Shu bilan birga, tashkiliy-huquqiy asoslarning mukammalligi, hamkorlikning sifat va tezkorligi ommaviy tadbirlar xavfsizligini barqaror ta'minlash va jamiyat xavfsizlik madaniyatini oshirishga xizmat qiladi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi IIVning profilaktika faoliyati bo'yicha normativ buyruqlari. – Toshkent, 2021.
2. Favqulodda vaziyatlar vazirligi. *Ommaviy tadbirlar xavfsizligini ta'minlash bo'yicha qo'llanma*. – Toshkent, 2022.
3. Clarke, R., Eck, J. *Crime Prevention Principles for Public Gatherings*. – Oxford University Press, 2019.